

Előfizetési árak:

Egy évre 5 frt — kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.

Szerkesztőség:

Kurcaparti-utca 31. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és az előfizetési pénzek is küldendők.

SZENTESI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetésekre nézve

a lap egy oldala 24 helyre van beosztva
Egy hely ára 90 kr. Bélyegdíj minden beiktatástól külön 30 kr.
Hirdetések Stark Nándor könyvkereskedésében is felvételnek.

Bermentetlen levelek csak ismert kezek től fogadtatnak el.

Nyilttér-ben

minden egyes sor közlése 30 kr.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Megjelen hetenként háromszor:
vasárnap, kedden és pénteken reggel.
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
SIMA FERENC.

Előfizetések elfogadtatnak helyben:
Stark Nándor és Dező Sándor könyvkereskedésében.
Ugyanitt egyes számok is kaphatók.

Szentés, 1890. július 5.

A városi képviselő választáson túl vagyunk, s így most már a városi tisztújításra kell gondolnunk. Ennek keresztülvitele lesz első és főfeladata a kiegészített és legközelebb alakulásra egybehívandó városi képviselő-testületnek.

Hat évvel ezelőtt megkíséreltetett a városi képviselő-testületben a restaurációval szemben a retrográd irányzat; de ezt ma már elseperte a haladó kor ellenállhatlan ereje és szelleme. S a legközelebb lezajlott városi képviselő-választás még inkább megerősítette azt az irányzatot, mely immár 12 év óta uralkodik városunk közdolgainak intézése felett, s így azon tisztikarral szemben, mely a ma uralkodó irányzatnak az expositurája s Szentés újabb alkotásaiban vezér-eleme volt városunknak, még csak kísérletet se lehet tenni nagyobb változtatásra. Egyes állásoknál lehet változás; de a tisztikar egész egyetemében mint Sion áll a képviselőtestület nagy többségének bizalmában. S így, hisszük, hogy a városi tisztújítás nagyobb akció nélkül fog keresztülhajtani. E miatt nem is reflektálnánk a tisztújításra ezúttal, azonban, mert az alispán f. hó 22-ére tüzte ki a tisztújítás idejét, s így — mondhatni — küszöbén állunk ennek, s csak természetes, ha foglalkozunk vele.

A miért azonban mi most felszólalunk, nem a restaurációnak bizalmi pártkérdése, hanem annak alapja, szervezete, mely még nincsen kész.

Az új statutum, mely szerint újabb állások rendszeresítették és régiak eltöröltettek, még a törvényhatóság által nincs jóváhagyva, s így ennek alapján a tisztújítás meg sem tartható.

Mi lesz tehát?

Az alispán szándéka szerint a választás a régi statutum alapján történhet; mert a tisztújítás csak ennek alapján hajtható végre.

A városi képviselő-testület tehát egy régi, már félig-meddig feladott szabályrendelet alapján lesz kénytelen választani.

Szeretnénk tudni, hogy mi szükség van erre, mikor az új statutum szerint eltörölt régi állások betöltésébe úgy sem mehet bele a képviselő testület, s az ujjakkal pedig várni kell a statutum jóváhagyásáig, s így az adminisztráció teljes kerete nem lesz betölthető.

Stammer alispánnak azonban mindegy; ő minden-képen bosszantani akarja Szentés városát. S ahelyt, hogy egy rendkívüli megyei közgyűlésen letárgyaltatta volna a városi statutumot, mit már egy hónappal, sőt többel meg lehetett volna tenni, hogy az új és a helyzet által követelt szabályrendeletileg

átdolgozott alapon lehessen restaurálni, — ő ezt nem teszi; mert ez volna Szentés városa érdeke, ez volna az egyenes és rendes dolog. Stammernek ez nem kell, neki főalkateleme a taktika, a tekervényes út. S ha mi ez ellen felszólalunk, ezen ember rendszere ellen küzdünk, ez személyeskedés azok szemében, kik Stammer ur rendszerében, taktikájában felbirják találni existenciájukat.

Kérdjük, hogy helyes-e az, hogy a tisztújítás megtartassék a statutum jóváhagyása előtt?

Egy fogadatlan prókátor.

A városi képviselő választás eredménye felett a „Szegedi Híradó”, mely az utóbbi időkben vármegyénk egyik félhivatalos organumául tolta fel magát, egy hosszú cikkben elmélkedik és félhivatalos minőségéhez képest, neki esik a szentesi függetlenségi pártnak, Sima Ferencnek, Sarkadi polgármesternek, amiért ezek a vármegye kitűnő al- és főispánja ellen, mint apróbb zsarnokok, nemcsak harcolni merészelnek, hanem még a városi képviselő választásnál meg is buktatják a kitűnő alispán ur híveit. — A „Szegedi Híradó” ugyanezen cikkében elbeszéli azt is, hogy Sarkadi és Sima már az EMKE szentesi fiók-egyletének megalakításánál mesterségesen igyekeztek kizárni a vármegye tisztelt urait az EMKE megalakítása iránti mozgalomból.

A „Sz. H.” cikkéből izlelitől ideiktatjuka következő sorokat:

„Lapunk tegnapi számának távirati rovatában már közöltük azt a hirt, hogy a szentesi tisztújítást megelőző városi képviselőválasztás a vármegyére haragvó Szentés részéről igen szenvedélyes küzdelemmel folyt le. Sőt olyatén színezete volt Simaék föllépésének, mintha csak hirdetni akarták volna, hogy szép Csongrádvármegyében egy ur létezik csupán, — Szentés függetlenségi pártja, amely súlyos kezével nem csak megfeddi, de meg is veri a vármegyét főispánostól és alispánostól.

De miért mind ez?

Miért a nagy harag?

Sima és pártja részéről miért ez a heves küzdelemben állás?

Elvi okok, a közérdeknek egy igen erős szükséglete adott talán impulzust a fölfortyanásra és a lázas, vérforraló kortes működésre?

Dehogy!

Tisztán személyi küzdelem az egész.

Nem akarjuk pszichológiai magyarázatát adni annak, hogy a „Budapesti Ujság, az országos függetlenségi párt ezen organuma ellen folytatott harc-ból győztesen kikerült Sima most már ellenállhatatlan, vissza nem fojtható vágyat érez magában egy helyi küzdelemre is, nem a papíron, de az életben, mely küzdelemből úgy kerüljön ki, mint a vármegye győzedelmes kis királya.

Megverni a vármegyét, éreztetni vele hatalmát s aztán végül rádiktálni, hogy erővel bíró támogatója senki más, mint kizárólag ő, az acharok megverője. Ez, habár nem új keletű, de az egyéni céloknak sok esetben jó szolgálatot tevő politika.

Lehet, hogy megáll ez a föltevés, lehet hogy nem.

Annyi azonban bizonyos, hogy Sima és követői-

nek föllépténél a közérdek indokát sehol nem lelhetni meg.

Innen a távolból nem láthatni tisztán be a küzdelmek mélyébe; de aligha tévedünk, ha állítjuk, hogy a július második választás okozatos összefüggésben van azzal a bizonyára legkevésbé sem szép eljárással, mely szerint Szentés nagy hangú emberei az Emke ünnepéből kizárták a vármegyét.

Azt akarták talán ezzel jelezni, hogy a hazafiság monopolium, melyet csupán a függetlenségi-eknek van jogában élvezni? Vagy a közönséget abba a tévhitbe juttatni, hogy Szentésen csakis nekik van érzékük hazafias eszmék fölkarolására!*

Ezek után a tisztelt kollega egészen komoly és bölcsnek gondolt azon naivitással zárja be ömlengéseit, hogy ha Szentés annyira haragszik a vármegyére, engedje oda a székhelyet Szegednek, s e derék szomszéd méltatlankodás helyett majd tejben és vajban fogja fürdetni a tisztelt vármegye urait.

A „Szegedi Híradó”-nak vármegyénk, sőt Szentés város ügyeibe való fogadatlan prókátoroskodását eddig szóra sem méltattuk, habár több ízben fel volt figyelmünk hiva azon impertinentiára, hogy a tisztelt kollega, csak azért, hogy — hivatásához képest — egy urral többet szolgáljon, a helyzet és viszonyok minden alapos ismerete nélkül, a vármegyei kormányzattal szemben lapunk által elfoglalt álláspont felett itélkezőként avatkozzék be. S a tisztelt „Híradó” ezen utóbbi cikkére sem reflektálnánk, ha ügyeinkbe való avatkozásánál több volna a következetesség, a tárgyilagosság, mint a személyeskedés. Ez a tisztelt lap ugyanis, mely maga azt írja, hogy nem ismeri a helyi viszonyokat, mégis jogosultnak érzi magát Csongrádvármegye, Szentés és lapunk, sőt a „Szentesi Lap” szerkesztője és Sarkadi polgármesternek dolgaiba beleavatkozni, s úgy a jelen választás, mint az EMKE megalakítása esetéből azou nyílt vádat vetni fel, hogy az egyik esetenél bosszúból buktatták meg a vármegye híveit, a másiknál pedig a hazafiság privilegizálása céljából mellőzték a vármegyét.

Hát, tisztelt kollega, ha, a mint áll is a dolog, nem ismeri a mi viszonyainkat, akkor hagyjon békét annak a szentesi függetlenségi pártnak, Simának és Sarkadinak; mert azok nagyon is jól tudják, hogy miért foglalnak el Csongrádvármegye fő- és alispánjával szemben határozott állást. S ha a múlt ősz-szel fekete cicerós cikkekben lelkesült el a felett, hogy a megyei képviselőválasztásnál a kormánypárt győzött és ezt dicsőségnek tartotta megyénk kormánypárti vezérfőfőira, hát vegye most egyszerűen tudomásul, s ha már dicsőségnek nem tartja is a függetlenségi pártra, hogy most az győzött, azt az egyet legalább tartsa fenn a számára, hogy a jelen győzelemre való törekvés bir a közérdek olyan erkölcsi alapjával, mint Stammer alispánnak szolgálai dicsérete. S a mi a „Szegedi Híradó”-nak az EMKE megalapításánál Sarkadi és Sima magatartására vonatkozó ama megjegyzését illeti, hogy itt Stammert és társait a hazafiság privilegizálása céljából akarta volna valaki az egyet megalakítása iránt indított mozgalomnál mellőzni, erre egyszerűen csak az a feleletünk, hogy az EMKE a magyar hazafiságnak olyan zászlója, mely alá Szentés város minden jó hazafia egy szív és lélekkel csoportosult, s az a templom, a melyben ezen zászló alatt a szentesi fiók-egylet megalakult, nem volt bezárva Stammer s a

2. oldal.

vele együtt érző megyei tisztviselők előtt, sőt oda meg volt hiva a város minden fia kivétel nélkül, és ha Stammer mégis elmaradt, és a „Szegei Híradó”-nak ezen magatartásra nemcsak hogy menteséget nem talál, de még másokat vádol, ez csak arra mutat, hogy a tisztelt kollegában nagyobb a lakáj-érzelem, mint a tiszta, igaz hazafiság és a pértelfogultságtól ment igazságszeretet.

A mi végre a „Híradó”-nak azon naivitását illeti, hogy ha mi annyira ellene vagyunk a vármegyének, hát engedjük oda a székhelyet Szegednek és Szeged polgárai majd nem fognak apróbb zsarnokoskodni, erre csak az a megjegyzésünk, hogy először mi nem zsarnokoskodunk itt; de nem akarjuk eltérni és küzdünk egész erővel az ellen, hogy a zsarnokok korszakából fönmaradt megyei nagyságok a nép jogával szemben ne önkénykedhessenek, s amiben mi a vármegyének ellene vagyunk — jól megértse a tisztelt kollega, — azt, vagyis megyénk kitünő alispánját, szívesen átengedjük Szegednek, éljen vele boldogul!

A foglalkozás.

A hosszabb, vagy rövidebb életre való kilátás minden emberre nézve, nem csekély mértékben függ a foglalkozástól; azonban arra nevez nemcsak a munkának hatása, hanem az egyének a foglalkozás által okozott életviszonyai is határoznak. A különböző foglalkozásmódokat mind együttvéve, Európában most 36—40 év között van az emberek közép-élettartama; de az egyes foglalkozásokat tekintve, nagy eltérések vannak. A papság hosszú életnek örvend 65—68 év között; magasabb rangú hivatalnokok, tábornokok, kereskedők 56—60 évig élnek; ügyvédek, művészek, tanítók, orvosok csak 52—54 évig; napszámosnál nem megy többre, mint 30 évre.

Az emberiségnek dolgozó részét két nagy csoportba oszthatjuk. Egyiknél az agyvelő tevékenysége szükségeltetik (szellemi munka), másiknál az izmok dolgoznak (erőművi, testi munka). E felosztást azonban nem lehet egészen szigorúan venni, mert több foglalkozásmód mellett mindkettő együtt működik, mint p. o. orvosoknál, technikusoknál, színeseknél stb.; viszont az is igaz, hogy ritka az olyan testi munka, melynél az agyvelőnek éppen semmi dolga sem volna.

Azon kedvezőtlen viszonyokat, melyek a főképpen szellemi foglalkozás mellett mutatkoznak és minden ide tartozó életmódnak közös tulajdonságai, főképp az agyvelő tulságos erőltetéséből, és beteges

működéséből, meg az ülő életmódból lehet származtatni.

Nem szabhatjuk meg, hogy az egészséges ember naponként hány órát dolgozhatik szellemileg minden rossz következés nélkül; de — amint mostanában általános meggyőződéssé vált, hogy egy felnőtt ember 8—10 óránál többet ne dolgozzék testileg, akkor bizonyára a szellemi munkától sem szabad többet követelnünk. A nagyon megfeszített, igen ritka és rövid szünetek által megszakított szellemi munkát határozottan betegség okozónak kell tekintenünk. Igaz, hogy kezdetben legfeljebb az elfáradás érzetében és tompa fejfájásban nyilvánul; de egy idő múlva álmatlanság, rövid munka után gyors elfáradás, az emlékezet elgyengülése csatlakozik ezekhez és végre tökéletesen képtelenné válhatik minden tartós munkára, sőt meg is zavarodhatik elméje. Bizonyos, hogy a civilizációval együtt gyarapodik az elmebetegség száma s hogy az elmebetegség között a nagyobb tömeget olyanok képezik, kik szellemi munkával foglalkoznak. Meltó itt fölemlíteni, hogy a lelki képességek megzavarodása leginkább azon életkorban lép fel, mely a lélektől legtöbb munka végzését követeli és mikor a szellem alkotó ereje legnagyobb. Ez pedig a 25—30 esztendő között van, ettől fogva ismét apad.

A foglalkozás különbségeiben a szellemi tevékenység faja egyrészt attól függ, hogy miket követel az embertől a hivatása, másrészt pedig attól, hogy milyen magának az egyének jelleme. Költők és művészek gyorsan és szenvedélyesen élnek, nem vetik alá magukat a közönséges élet szabályainak, innen van, hogy az egészségtan ritkán talál köztük lelkes párhiveket. Egészen más képet nyújt a szabadtudós. Ez külső benyomások iránt kevésbé érzékeny, önmagába mélyed, képzelő erejét féken tartja, többnyire rendet tart életében és féltékenny gondossággal ügyel testi állapotára. — Megint másnemű a politikus. Kinek pártja fontos érdekeit kell védelmezni, folyvást ellenséges hatalmakkal áll küzdelemben s egész működése lázas, emésztő.

Nemelyik módja a szellemi foglalkozásnak testi fáradsággal is van összekötve, ilyen a tanítóé, de kiváltképpen az orvosé. Ez utóbbi még szokott napi munkája bevégezte után sem biztos a felől, hogy jól megérdemelt nyugodalmát nem zavarják-e meg, mi által legnagyobb fokra jut a testi elcsigázottság. Ehhez járul gyakorta a beteg élete miatti aggodás, a nagy felelősség, azután a sok mindenféle kellemetlenség, melyet a közönségtől el kell szivelnie stb. — Természetes, hogy az összes befolyás sokféleképp függ

tulajdon jellemétől is; az egyik mindent szívére vesz, minden kicsinyességért győtri magát s folytonos gondok és nyugtalanságok által önmaga rövidíti meg életét, míg a másiknak meg van az a szerencsése, hogy mindent derültebb oldalról tekint s jó kedvét nem hagyja megzavartatni semmitől. A ki ezt tetheti, szerencsésnek mondható; de a nemesebb és érzékenyebb természetű emberek általában az első osztályba tartoznak.

Szellemi munkálkodás mellett sok veszedelem fenyegeti tehát az egészséget. Hatása nem igen gyors; de lassanként megbénítja a szervezetet az idegrendszer szétzilálása által, megrontja az emésztést, a vér eloszlása rendtlené válik és az anyagcsere ereje alászáll, különösen tudósoknál, íróknál hivatalnokoknál. Régi igazság, hogy, a ki sokat gondolkodik, rosszul emészt.

Látható az eddig elmondottakból, hogy az egyes embernek nem mindig van hatalmában, hogy magát foglalkozásainak káros hatásai alól kivonja. Mindenesetre szükséges, hogy az egészség érdekében minden szellemi téren dolgozónak szívére kössük, hogy magát tulságos munkával ne győttörje és a szükséges pihenést magától meg ne vonja, hogy továbbá gyakori mozgások által a szabad levegőben, vagy valamely rendszeresen ismételt izom-munka által állítsa helyre a szervezetben megzavarodott egyensúlyt, hogy lakás és táplálkozás tekintetében igyekezzen az egészségtan utasításához alkalmazni a maga viszonyait. Dr. G. B.

Meghívás.

A tomesmegyei Vadászerdő című kincstári birtokon leendő település iránt nálam bejegyzett szentesi és szomszéd községbeli lakosokat felhívom, hogy **július 6-án d. e. 10 órakor** Szentes város közgyűlési termében, a település ügyében tartandó értekezletre jelenjenek meg.

Szentes, 1890. június 28.

Sima Ferenc.

Helyi és megyei hírek.

— **A fonograf.** Edison világhírű természet-tudós beszélő-gépjével f. hó 5-én érkezett városunkba dr. Simon Koriolán, jeles természettudós. A gép a nagyvendéglő éttermében van felállítva, s tegnap 4 órától este 9 óráig ment a közönség valóságos bucsujárással ez igazán csoda-találmányt megtekinteni és meghallgatni. Megtekintettük mi is, s valóban ámulat fogja el az embert annak elgondolása felett, hogy az emberi elme az Istenség titkaiba ily messze,

A „SZENTESI LAP” TÁRCÁJA.

Sajátságos történet.

— Orosz elbeszélés. —

Turgenev Iván után.

Előadtam néki látogatásom célját, a mit különben tudott is már. Miközben beszédemet hallgatta, szeméit hol rám szegezte, hol lesütötte s orra eközben mintha meghosszabbodott volna, mint a tyuk csőre, ha buzaszemet akar vele fölcsipni.

— Igen, igen, — mondá végre, — Matveits Ardalion elmondta, hogy a nagyságos ur látni kívánja, amit gyermekünk tud; hanem félünk...

— Ezt illetőleg, — szakítottam őt félbe, — teljesen nyugodt lehet; nem vagyok rendőr-kém.

— De atyuskam, ki mondta azt? — rikácsolt az anyóka. — Ki merne olyan urról, mint ön, effélet még csak gondolni is? És mit lehetne itt kikémlelni? Talán jogtalanságot követünk el? Az én szegény gyermekem, nagyságos ur, nem tartozik azon családok közé, a kik valami olyast akarnak mutatni, a mihez maguk sem értenek, — oh, minekünk semmi közünk az effajta népséghez. Az uristen és a kazáni szent anya menten is meg tőle bennünket. (Itt háromszor keresztet vetett az anyóka.) Az egész kormányzóságban nincs ember, ki többet imádkoznék és bőjtölne, mint az én fiam, nagyságos ur, és a szellemek feletti hatalma sem a saját érdeme, úgy adatott az neki. Igen, jó uram, igazat beszélek.

— Tehát meg vagyunk egyezve, — mondám. — Mikor láthatom fiát?

Az anyóka ismét gyanakodva nézett rám, aztán zsebkendőjét vett elő, melyet gombolyaggá gyúrt kezei között.

— Nézze, nagyságos uram, mi félünk, azonban mégis, hogy... hogy...

— Karpovna Mastridia, el akarja ezt tőlem fogadni? — mondám és két rubelest nyújtottam neki.

A bagoly karmaihoz hasonló hosszú, csontos ujjával elvette az ajándékot és kabátujjába dugta, mely — úgy látszik, — erszényül szolgált neki; gondolkodó arcot vágott, aztán a térdeire ütött, mintha hirtelen jó gondolata támadt volna.

— Jöjjön el ma este, jó uram! — mondá, és pedig nem szokott hangján, hanem halkabban és ünnepélyesebben. — De nem ebbe a szobába, hanem a második emeletre kell mennie. Balra van egy ajtó, azt kinyitja és ha belép, csaknem teljesen üres szobába fog jutni; csak egy szék van benne. Ott leül arra a székre és vár, s bármit lát vagy hall, nem szabad egy szót sem szólnia és semmit sem tennie. Különösen pedig nem szabad a fiamat megszólítani, mert... mert még nagyon fiatal és azonkívül meglehetősen beteges; nagyon könnyen megijed és akkor reszket, mint a nyárfalevél. Oh, a szegény kicsi!

Figyelmesen vizsgáltam Mastridiát.

— Azt mondja, hogy még nagyon fiatal; de ha az ön fia, akkor... úgy hiszem...

— Az én édes gyermekem ő, atyuska. Már sok árvát fogadtam nevelésbe! — mondá és fejével

a sarok felé intett, honnét az imént a sohajtozást hallottam.

— Oh, uram isten és te szentséges isten anyja mit is akartam még mondani? Oh, igen; kérem akarom önt, hogy mielőtt ide jön, sokat gondoljon valamely elhalt rokonára vagy barátjára, a kiről feltételezheti, hogy a mennybe jutott. Nézze sorra gondolatban elhalt ismerőseit és ha kiválasztott közülök egyet, gondoljon az ő személyére, amint csak tud, a mig az én kis fiam megérkezik.

— Meg kell az ön fiának mondanom, hogy kire gondoltam?

— Isten menten, atyuska, egy szót se. A mit tudnia kell, azt kiolvassa az ön szeméből és gondolataiból. Idézzé fel tehát lelkében az elhalt személyét, evés közben igyék kevés bort, két-három pohár jó bort, az sohasem árt.

Az anyóka mosolygott, kezével megtörölte száját és eközben nagyot sohajtott.

— Tehát körülbelül fél nyolckor? — kérdém, miközben felemelkedtem.

— Fél nyolckor. Nagyon jó, atyuska! — válaszoló Karpovna Mastridia legnagyobb nyugalommal.

Visszamentem a vendégfogadóba. — Pillanatig sem kételkedtem, hogy itt közönséges csalásról van szó. Csak az ingerelte kíváncsiságomat, hogy mint fogják végrehajtani. Keveset beszéltem Ardaliónnal.

— Beléegyezett? — kérdé kételkedő mosolylyal és midőn igennel feleltem, kiáltá:

— Az az anyóka nagyon ravasz róka!

Folytatása következik.

2. oldal.

vele együtt érző megyei tisztviselők előtt, sőt oda meg volt hiva a város minden fia kivétel nélkül, és ha Stammer mégis elmaradt, és a „Szegedi Híradó”-nak ezen magatartásra nemcsak hogy menteséget nem talál, de még másokat vádol, ez csak arra mutat, hogy a tisztelt kollegában nagyobb a lakaj-érzelem, mint a tiszta, igaz hazafiság és a pértel fogultságtól ment igazságszeretet.

A mi végre a „Híradó”-nak azon naivitását illeti, hogy ha mi annyira ellene vagyunk a vármegyének, hát engedjük oda a székhelyet Szegednek és Szeged polgárai majd nem fognak apróbb zsarnokoskodni, erre csak az a megjegyzésünk, hogy először mi nem zsarnokoskodunk itt; de nem akarjuk eltérni és küzdünk egész erővel az ellen, hogy a zsarnokok korszakából fönmaradt megyei nagyságok a nép jogával szemben ne önkénykedhessenek, s amiben mi a vármegyének ellene vagyunk — jól megértse a tisztelt kollega, — azt, vagyis megyénk kitűnő alispánját, szívesen átengedjük Szegednek, éljen vele boldogul!

A foglalkozás.

A hosszabb, vagy rövidebb életre való kilátás minden emberre nézve, nem csekély mértékben függ a foglalkozástól; azonban arra nevez nemcsak a munkának hatása, hanem az egyének a foglalkozás által okozott életviszonyai is határoznak. A különböző foglalkozásmódokat mind együttvéve, Európában most 36—40 év között van az emberek középleletartama; de az egyes foglalkozásokat tekintve, nagy eltérések vannak. A papság hosszú életnek örvend 65—68 év között; magasabb rangú hivatalnokok, tábornokok, kereskedők 56—60 évig élnek; ügyvédek, művészek, tanítók, orvosok csak 52—54 évig; napszámosnál nem megy többre, mint 30 évre.

Az emberiségnek dolgozó részét két nagy csoportba oszthatjuk. Egyiknél az agyvelő tevékenysége szükségeltetik (szellemi munka), másiknál az izmok dolgoznak (erőművi, testi munka). E felosztást azonban nem lehet egészen szigorúan venni, mert több foglalkozásmód mellett mindkettő együtt működik, mint p. o. orvosoknál, technikusoknál, színeszeknél stb.; viszont az is igaz, hogy ritka az olyan testi munka, melynél az agyvelőnek éppen semmi dolga sem volna.

Azon kedvezőtlen viszonyokat, melyek a főképpen szellemi foglalkozás mellett mutatkoznak és minden ide tartozó életmódnak közös tulajdonságai, főképp az agyvelő tulságos erőltetéséből, és beteges

működéséből, meg az ülő életmódból lehet származtatni.

Nem szabhatjuk meg, hogy az egészséges ember naponként hány órát dolgozhatik szellemileg minden rossz következés nélkül; de — amint mostanában általános meggyőződéssé vált, hogy egy felnőtt ember 8—10 óránál többet ne dolgozzék testileg, akkor bizonyára a szellemi munkától sem szabad többet követelnünk. A nagyon megfeszített, igen ritka és rövid szünetek által megszakított szellemi munkát határozottan betegség okozónak kell tekintenünk. Igaz, hogy kezdetben legfeljebb az elfáradás érzetében és tompa fejfájásban nyilvánul; de egy idő múlva álmatlanság, rövid munka után gyors elfáradás, az emlékezet elgyengülése csatlakozik ezekhez és végre tökéletesen képtelenné válhatik minden tartós munkára, sőt meg is zavarodhatik elméje. Bizonyos, hogy a civilizációval együtt gyarapodik az elmebetegség száma s hogy az elmebetegség között a nagyobb tömeget olyanok képezik, kik szellemi munkával foglalkoznak. Meltó itt fölemlíteni, hogy a lelki képességek megzavarodása leginkább azon életkorban lép fel, mely a lélektől legtöbb munka végzését követeli és mikor a szellem alkotó ereje legnagyobb. Ez pedig a 25—30 esztendő között van, ettől fogva ismét apad.

A foglalkozás különbségeiben a szellemi tevékenység faja egyrészt attól függ, hogy miket követel az embertől a hivatása, másrészt pedig attól, hogy milyen magának az egyének jellege. Költők és művészek gyorsan és szenvedélyesen élnek, nem vetik alá magukat a közönséges élet szabályainak, innen van, hogy az egészségnek ritkán talál köztük lelkes párhiveket. Egészen más képet nyújt a szobatudós. Ez külső benyomások iránt kevésbé érzékeny, önmagába mélyed, képzelő erejét féken tartja, többnyire rendet tart életében és féltékennyel gondossággal ügyel testi állapotára. — Megint másnemű a politikus. Kinek pártja fontos érdekeit kell védelmezni, folyvást ellenséges hatalmakkal áll küzdelemben s egész működése lázas, emésztő.

Nemelyik módja a szellemi foglalkozásnak testi fáradsággal is van összekötve, ilyen a tanítóé, de kiváltképpen az orvosé. Ez utóbbi még szokott napi munkája bevégezte után sem biztos a felől, hogy jól megérdemelt nyugodalmát nem zavarják-e meg, mi által legnagyobb fokra jut a testi elcsigázottság. Ehhez járul gyakorta a beteg élete miatti aggodás, a nagy felelősség, azután a sok mindenféle kellemetlenség, melyet a közönségtől el kell szivelnie stb. — Természetes, hogy az összes befolyás sokféleképp függ

tulajdon jellemétől is; az egyik mindent szívére vesz, minden kicsinyességért győtri magát s folytonos gondok és nyugtalanságok által önmaga rövidíti meg életét, míg a másiknak meg van az a szerencséje, hogy mindent derültebb oldalról tekint s jó kedvét nem hagyja megzavartatni semmitől. A ki ezt teheti, szerencsésnek mondható; de a nemesebb és érzékenyebb természetű emberek általában az első osztályba tartoznak.

Szellemi munkálkodás mellett sok veszedelem fenyegeti tehát az egészséget. Hatása nem igen gyors; de lassanként megbénítja a szervezetet az idegrendszer szétzilálása által, megrontja az emésztést, a vér eloszlása rendtelenné válik és az anyagcsere ereje alászáll, különösen tudósoknál, íróknál hivatalnokoknál. Régi igazság, hogy, a ki sokat gondolkodik, rosszul emészt.

Látható az eddig elmondottakból, hogy az egyes embernek nem mindig van hatalmában, hogy magát foglalkozásainak káros hatásai alól kivonja. Mindenesetre szükséges, hogy az egészség érdekében minden szellemi téren dolgozónak szívére kössük, hogy magát tulságos munkával ne győttörje és a szükséges pihenést magától meg ne vonja, hogy továbbá gyakori mozgások által a szabad levegőben, vagy valamely rendszeresen ismételt izom-munka által állítsa helyre a szervezetben megzavarodott egyensúlyt, hogy lakás és táplálkozás tekintetében igyekezzen az egészségtan utasításához alkalmazni a maga viszonyait. Dr. G. B.

Meghívás.

A temesmegyei Vadászerdő című kincstári birtokon leendő település iránt nálam bejegyzett szentesi és szomszéd községek lakosokat felhívom, hogy **július 6-án d. e. 10 órakor** Szentes város közgyűlési termében, a település ügyében tartandó értekezletre jelenjenek meg.

Szentes, 1890. június 28.

Sima Ferenc.

Helyi és megyei hírek.

— **A fonograf.** Edison világhírű természet-tudós beszélő-géppel f. hó 5-én érkezett városunkba dr. Simon Koriolán, jeles természettudós. A gép a nagyvendéglő éttermében van felállítva, s legnap 4 órától este 9 óráig ment a közönség valóságos bucsujárással ez igazán csoda-találmányt megtekinteni és meghallgatni. Megtekintettük mi is, s valóban ámulat fogja el az embert annak elgondolása felett, hogy az emberi elme az Isteneg titkaiba ily messze,

a sarok felé intett, honnét az imént a sohajtózást hallottam.

— Oh, uram isten és te szentséges isten anyja mit is akartam még mondani? Oh, igen; kérem akarom önt, hogy mielőtt ide jön, sokat gondoljon valamely elhalt rokonára vagy barátjára, a kiről feltételezheti, hogy a mennybe jutott. Nézze sorra gondolatban elhalt ismerőseit és ha kiválasztott közülök egyet, gondoljon az ő személyére, amint csak tud, a mig az én kis fiam megérkezik.

— Meg kell az ön fiának mondanom, hogy kire gondoltam?

— Isten mentsen, atyuska, egy szót se. A mit tudnia kell, azt kiolvassa az ön szemeiből és gondolataiból. Idézzé fel tehát lelkében az elhalt személyét, evés közben igyék kevés bort, két-három pohár jó bort, az sohasem árt.

Az anyóka mosolygott, kezével megtörölte száját és közben nagyot sohajtott.

— Tehát körülbelül fél nyolckor? — kérdém, miközben felemelkedtem.

— Fél nyolckor. Nagyon jó, atyuska! — válaszolá Karpovna Masztridia legnagyobb nyugalommal.

Visszamentem a vendégfogadóba. — Pillanatig sem kételkedtem, hogy itt közönséges csalásról van szó. Csak az ingerelte kíváncsiságomat, hogy mint fogják végrehajtani. Keveset beszéltem Ardaliónnal.

— Beléegyezett? — kérdé kételkedő mosolylyal és midőn igennel feleltem, kiáltá:

— Az az anyóka nagyon ravasz róka!

Folytatása következik.

A „SZENTESI LAP” TÁRCAJA.

Sajátságos történet.

— Orosz elbeszélés. —

4

Turgenyev Iván után.

Előadtam néki látogatásom célját, a mit különben tudott is már. Miközben beszédemet hallgatta, szeméit hol rám szegezte, hol lesütötte s orra eközben mintha meghosszabbodott volna, mint a tyuk csőre, ha buzaszemet akar vele fölcsipni.

— Igen, igen, — mondá végre, — Matveits Ardalion elmondta, hogy a nagyságos ur látni kívánja, amit gyermekünk tud; hanem félünk...

— Ezt illetőleg, — szakítam őt félbe, — teljesen nyugodt lehet; nem vagyok rendőr-kém.

— De atyuskam, ki mondta azt? — rikácsolt az anyóka. — Ki merne olyan urról, mint ön, effélel még csak gondolni is? És mit lehetne itt kikémlelni? Talán jogtalanságot követünk el? Az én szegény gyermekem, nagyságos ur, nem tartozik azon családok közé, a kik valami olyast akarnak mutatni, a mihez maguk sem értenek, — oh, minekünk semmi közünk az effajta népséghez. Az uristen és a kazáni szent anya mentsen is meg tőle bennünket. (Itt háromszor keresztet vetett az anyóka.) Az egész kormányzóságban nincs ember, ki többet imádkoznék és bőjtölne, mint az én fiam, nagyságos ur, és a szellemek feletti hatalma sem a saját érdeme, úgy adatott az neki. Igen, jó uram, igazat beszélek.

— Tehát meg vagyunk egyezve, — mondám. — Mikor láthatom fiát?

Az anyóka ismét gyanakodva nézett rám, aztán zsebkendőjét vett elő, melyet gombolyaggá gyúrt kezei között.

— Nézze, nagyságos uram, mi félünk, azonban mégis, hogy... hogy...

— Karpovna Masztridia, el akarja ezt tőlem fogadni? — mondám és két rubelest nyújtottam neki.

A bagoly karmaihoz hasonló hosszú, csontos ujjaival elvette az ajándékot és kabátujjába dugta, mely — úgy látszik, — erszényül szolgált neki; gondolkodó arcot vágott, aztán a térdeire ütött, mintha hirtelen jó gondolata támadt volna.

— Jöjjön el ma este, jó uram! — mondá, és pedig nem szokott hangján, hanem halkabban és ünnepélyesebben. — De nem ebbe a szobába, hanem a második emeletre kell mennie. Balra van egy ajtó, azt kinyitja és ha belép, csaknem teljesen üres szobába fog jutni; csak egy szék van benne. Ott leül arra a székre és vár, s bármit lát vagy hall, nem szabad egy szót sem szólania és semmit sem tennie. Különösen pedig nem szabad a fiamat megszólítani, mert... mert még nagyon fiatal és azonkívül meglehetősen beteges; nagyon könnyen megijed és akkor reszket, mint a nyárfalevél. Oh, a szegény kicsi!

Figyelmesen vizsgáltam Masztridiát.

— Azt mondja, hogy még nagyon fiatal; de ha az ön fia, akkor... úgy hiszem...

— Az én édes gyermekem ő, atyuska. Már sok árva fogadtam nevelésbe! — mondá és fejével

körömfájás betegség miatt a szomszédos c s é p a i országos vásár, mely f. hó 6-án lett volna megtartandó, betiltatott. Hasonlóképpen betiltatott a mezőberényi júliusi országos vásár is.

Hazánk és a főváros.

— **Kossuth nővére:** Ruttkayné, Kossuth Lujza, a fővárosban egy lakomán, melyet tiszteletére rendeztek, megható történetkét mondott el nagynevű bátyjáról. — Kossuth a turini kirándulás alkalmával neki átnyújtott hazai föld egy részét a vasszekrénykéből gyönyörű porcellánvázába tette át, aztán elhívatta a város főkertészét s megbizta, hogy ültesse bele a legszebben nyíló virágot. A kertész elültette a magot s az pompásan megfakadt a magyar haza földjében. A növény mind nagyobb és szebb lesz s Kossuth valahányszor a váza mellett elhalad, gyönyörködve hajlik a fejlődő csemete fölé, hosszasan elméli és felsohajt: „Lám, nekem is virul még a magyar haza földje!” s ilyenkor szeméi megnedvesülnek. — A lelkes honleány ezidő szerint Dabason tartózkodik egyik rokonánál.

— **Borzalmas vérengzést** vitt végbe Szentegyház-Ujfaluiban egy Oláh István nevű juhásznak 30—35 éves neje. Valószínűleg örültségi rohamban négy gyermekét, a 7 éves Annát, az 5 éves Rozát, a 3 éves Dénest és a 6 hónapos Györgyöt lemeszárolta. A két leány egyikén 23, a másikon 28 kesszurás volt. A kis Dénestnek a nyelvét is kivágta s a kést torkába döfte. Az örült asszony ezután önmagát ölte meg. Az öt holttestet közös sírba temették. Oláhné már napokkal előbb folytonos főfájásról panaszkodott s többször emlegette, hogy a nyomort, ki nem állhatja, elpusztítja magát.

Ki nyert?

— **A magyar vörös kereszt-egylet** sorsjegyeinek 23-dik kisorsolását f. hó 1-én délután ejtették meg Budapesten, mely alkalommal a törlesztési huzásnál a következő hat sorozatszám huzatott ki, melynek 600 nyerőszáma 6 forintot nyert: 154, 1754, 2074, 3795, 4780 és 7181.

A nyeremény-huzásnál a **15,000** frtos főnyeremény a 2416 sorozat és 22 nyerőszámra esett.

1000 frtot nyert: 4191 sor. 23 sz.
500 frtot nyertek: 5962 sor. 4 sz.
7712 sor. 46 sz.

100 frtot nyertek: 1378 sor. 61 sz.
3003—26, 4489—7, 5181—15 és 5886 sorozat 41 sz.

50 frtot nyertek: 6432 sor. 45 sz.,
7167—37, 778—49, 2023—99, 4227—96,
7433—61, 6707—15, 3540—17, 2771—94,
572—85, 1217—37, 2918—7, 2141—70,
233—16, 1973—29, 2693—71, 6594—34,
5700—71, 648—64, 7325—2, 800—41, 4492
88, 6717—30, 6373—65, és 6307—59 sz.

25 frtot nyertek: 4270 sor. 77 sz. 248—
49, 6532—94, 7808—40, 5183—47, 2255—
94, 6925—82, 959—26, 521—39, 4499—47,
2415—5, 680—53, 2086—100, 5288—85,
6771—77, 7746—14, 4634—9, 2400—45,
6066—63, 3180—80, 496—50 és 3619—
16 szám.

Vasuti menetrend.

(Puszt-Tenyő—Kun-Szent-Márton—Szentés között.)

Ervényes 1890. június 1-től.

Szentés—Szolnok.

Szentés	indul	5 ó. 35 p.	éjjel	12 ó. 05 p.	d. u.
Töke		6 ó. 11 p.	éjjel	12 ó. 41 p.	d. u.
Kszl.-Márton		6 ó. 51 p.	d. e.	1 ó. 20 p.	d. u.
P.-Homok		7 ó. 23 p.	d. e.	1 ó. 52 p.	d. u.
T.-Földvár		7 ó. 41 p.	d. e.	2 ó. 17 p.	d. u.
Martfű		7 ó. 59 p.	d. e.	2 ó. 36 p.	d. u.
Kengyel	indul	8 ó. 34 p.	d. e.	3 ó. 11 p.	d. u.
P.-Tenyő		8 ó. 55 p.	d. e.	3 ó. 31 p.	d. u.
Szajol		9 ó. 16 p.	d. e.	3 ó. 55 p.	d. u.
Szolnok	érk.	9 ó. 44 p.	d. e.	4 ó. 25 p.	d. u.
Budapestre	érk.	1 ó. 55 p.	d. u.	7 ó. 45 p.	éjjel.

Szolnok—Szentés.

B.-pestről	indul	9 ó. 40 p.	éjjel	8 ó. 15 p.	d. e.
Szolnok		3 ó. 45 p.	éjjel	11 ó. 47 p.	d. e.
Szajol		4 ó. 20 p.	éjjel	12 ó. 20 p.	d. u.
P.-Tenyő		4 ó. 43 p.	éjjel	12 ó. 41 p.	d. u.
Kengyel		5 ó. 11 p.	éjjel	1 ó. 09 p.	d. u.
Martfű		5 ó. 39 p.	éjjel	1 ó. 36 p.	d. u.
T.-Földvár		6 ó. 08 p.	d. e.	2 ó. 03 p.	d. u.
Homok		6 ó. 20 p.	d. e.	2 ó. 15 p.	d. u.
Kszl.-Márton		7 ó. 10 p.	d. e.	2 ó. 52 p.	d. u.
Töke		7 ó. 38 p.	d. e.	3 ó. 25 p.	d. u.
Szentésre	érk.	8 ó. 13 p.	d. e.	4 ó. — p.	d. u.

Elhaltak névsora.

Szentesen, 1890. június 28-tól július 5-ig.

Cuci Rozália, 5½ éves, vesebetegség. — Körösi Bálint, 9 éves, tüdővész. — Cuci József, 7 hónapos, tüdőhurut. — Szóke Ferenc, 3½ éves, tüdőhurut. — Pusztai Julia, 18 éves, tüdővész. — Horváth Mária, 3½ éves, veselob. — Bene Anna, 78 éves, végelgyengülés. — Négyesi Imre, 4 hónapos, ráng-göres. — Paksi József, 15 éves, véletlenül vízbe fullt. — Erdőhát-Nagy Antal, 3 hónapos, bélhurut. — Balogh Antal, 6 éves, véletlenül vízbe fullt. — Görbe-Nagy Sándor, 1½ éves, vörheny.

Beküldetett.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7-65 per Meter — glatt und gemustert (ca. 2500 versch. Farben und Dessins) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

1V3

A Betlehem-utcai

Volfinger-féle ház szabad kézből **eladó.** Értekezhetni a tulajdonossal ugyanott.

Két,

majdnem egészen új ágybetét (sodrony-mad-rac) van igen jutányos áron eladó. Hol? megmondja e lap kiadóhivatala.

Kerestetik egy kisegítő (itcsés)

Lövy József külön engedéllyel bíró, külön álló épületébe, mely e hó 24-én már átvehető. A feltételekről értekezhetni a tulajdonossal IV. t. 55. szám alatt.

Vörös disznópor.

Ezen, gondosan készített és kipróbált por igen jó és hathatós szernek bizonyult a sertések között nagy pusztítást okozó **orbanc** (Rothlauf), **léptályog** (Milzbrand), **tüdőlob** (Lungenentzündung), **rosz emésztés, ha menés** (Ruhr, Durchfall), **nátha** és **hurut** ellen.

Ezen bajok esetében a beteg állat korához alkalmazkodva, naponként kétszer, vagy háromszor egy-egy tetőzötten vett kávé, vagy evőkanálnyi kevertessék a sűrű moslékba, vagy külön, lisztrel és mézzel keverve adassék be.

Hetenként egy-kétszer rendszeren adatván, megakadályozza a sörte hullatást és mivel az emésztést igen hatásosan elősegíti, sok súlyos kárt okozó bajnak veszi elejét.

Kapható Szentesen: 3

Idősb Várady Lajos és ifju Várady Lajos gyógyszer-táráiban.

Bérbeadandó föld és ház.

Sarkadi-Nagy Imre és István kis-tőkei szántó- és legelőföldje három, esetleg több évre is haszonbérbe kiadó.

Sarkadi N. Istvánné örökösének céhház melletti háza haszonbérbe azonnal kiadó. — Értekezni lehet Sarkadi N. Istvánnal. 2—2

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint **első mi-nőségű**

bükk hasáb-tüzfiam

a Tiszán megérkezett s azt a Tiszaparton Molnár István csőszöm által, valamint üzlethelyiségemben is, vagy házhoz szállítva, **eredeti méter-ölekből jutányos áron** árusítom el.

Tisztelettel

Szabó Zsigmond,
fakereskedő.

3V3

Hirdetmény.

A szentesi követválasztó kerület központi választmánya által közhírré tétetik, hogy a **követválasztóknak az 1891. évre érvényes ideiglenes névjegyzéke** Szentés város közigazgatási igazgató hivatalában **f. évi július hó 5-ik napjától 25-ig** bezárólag közsszemlére lévén kitéve, ezen idő alatt a névjegyzéket d. e. 8 órától 12-ig mindenki megtekintheti, d. u. 2 órától 6 óráig lemásolhatja, miről oly hozzáadással értesítetik a közönség, hogy a névjegyzék ellen az 1874. évi XXXIII. t. c. 44. §-ának rendelkezéséhez képest bárki is, úgy saját személyét illetőleg, valamint a névjegyzékben történt bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt — felszólalhat.

A felszólamlások beadása határidejéül f. évi július hó 5-től 15-ig bezárólag terjedő idő, a felszólamlásokra teendő észrevételek beadására pedig az idézett törvény 53. § a értelmében július hó 16-tól 25-ig terjedő 10 nap tüzetik ki. Fgyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a felszólamlások és az azokra tett észrevételek a szentesi választó kerület központi választmányához címezve, szükséges okiratokkal felszerelten, bélyegmentes beadványban Szentés város polgármesteri hivatalánál írásban nyújtandók be.

Kelt Szentés város központi választmányának 1890. évi június hó 16. és 17-én tartott üléséből.

Sarkadi-Nagy Mihály,
kpv. elnök.

Beszédes István,
kpv. jegyző.

3—3

Hogyan leszünk száz évesek?

és aki mindig egészséges akar lenni, folytonosan

STEFANIA

uj mohai vizet igyék!

Hatalmas gyógyszer és páratlan jó bor-viz!

Annyira fölülmulja az eddig ismert mohai vizeket, hogy a mohai viz kedvelői immár tömegesen ezen forrásból fedezik szükségletüket.

Raktár Szentesen **BURIÁN JÓZSEF** czégnél.